

ДОГОВОР МЕЃУ РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА И РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ЗА
ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАЕМНА ЗАШТИТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА
И
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

во натамошниот текст: договорни страни

Со желба да се поттикне поголема меѓусебна стопанска соработка, а особено за инвестирање на инвеститори од едната договорна страна на територијата на другата договорна страна;

Имајќи во предвид дека преку договорениот третман на инвестициите ќе се стимулира приливот на капитал и технологија и стопанскиот развој на договорните страни;

Согласувајќи се дека е пожелно да се даде еднаков и непристрасен третман на инвестициите за да се одржи стабилна основа за инвестиции и за максимално искористување на стопанските ресурси;

Донесувајќи одлука за склучување на Договор за поттикнување и заемна заштита на инвестициите;

СЕ СОГЛАСИЈА ЗА СЛЕДНОТО:

Член 1

ДЕФИНИЦИИ

за целите на овој Договор:

1. Изразот "инвестиција", во согласност со законите и прописите на договорната страна - домаќин, особено, но не исклучиво, ги вклучува сите видови на имот и средства:

а) акции, сопственички удели или било која друга форма на учество во компаниите,

б) реинвестирани приходи, ларични побарувања или други права утврдени со закон кои имаат финансиска вредност и се врзани за инвестиција,

в) подвижен и неподвижен имот вклучувајќи ги сите други иако права како што се хипотеки, залози, гаранции и други слични права,

г) авторски права, индустриска и интелектуална сопственост како што се патенти, лиценци, индустриски дизајни, технички процеси како и заштитни знаци, goodwill, know-how, и други слични права,

д) деловни концесии одобрени во согласност со закон или со договор, вклучувајќи ги концесиите за вршење на истражувања, обработката, придобивање или експлоатација на природни ресурси на територијата на едната договорна страна, дефинирана во понатамошниот текст.

2. Изразот "инвеститор" значи:

а) физички лица кои имаат статус на државјани на едната договорна страна, во согласност со нејзиното законодавство,

б) корпорации, фирми или деловни асоцијации кои се инкорпорирани или се основани во согласност со законодавството на едната од договорните страни и имаат седиште на територијата на таа договорна страна.

3. Изразот "приходи" ги означува паричните износи кои се остваруваат од инвестициите, особено, но не исклучително, ги вклучува профитот, каматата и дивидендите.

4. Изразот "Турција односно Македонија" ги означува "турската" односно "македонската" територија, територијалните води и поморските површини врз кои тaa имаат јурисдикција и суверени права за потреби на вршење на истражувања и експлоатација, во согласност со меѓународното право.

5. Било која промена на формата на инвестиции, не влијае на нејзиниот карактер како инвестиција.

Член 2

ПОТТИКНУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

1. Секоја договорна страна, на својата територија ќе ги поттикнува инвестициите на инвеститорите од другата договорна страна во согласност со нејзините закони и прописи.

2. Секоја договорна страна ќе дозволи инвестирање и пропратни активности на својата територија според услови кои не смеат да се понеповолни од оние кои се договорени во слични ситуации за инвестиции на инвеститори од трета земја, во согласност со нејзините закони и прописи.

3. Секоја договорна страна, од почетокот на инвестицијата, ќе обезбеди третман на инвестицијата кој не смее да е понеповолен од оној кој е договорен за слични ситуации, за инвестициите на сопствените инвеститори или за инвестициите од трета земја, односно инвестицијата ќе го добие поповолниот третман.

4. Во зависност од законите и прописите на договорните страни во врска со влезот, престојот и вработувањето на страни:

а) на државјаните на едната договорна страна ќе им биде дозволено да влезат и останат на територијата на другата договорна страна со цел да основаат, развијат, водат или да даваат совети за изведување на инвестициите за кои тие, или инвеститорот од првата договорна страна која ги вработува, земале обврска во врска со, или се во тек на земанье на обврска во врска со, значително количество на капитал или други средства.

б) на компаниите кои се законски основани според важечките закони и прописи на едната договорна страна, а кои се инвеститори на инвеститори од другата договорна страна, ќе им се дозволи да вработуваат раководен и технички кадар по свој избор, без оглед на државјанството.

5. Опребите на овој член нема да важат за нивни договори кои ќе ги склучи било која договорна страна:

а) кои се однесуваат на постojни или идни царински унии, регионални стопански организации или слични меѓународни договори,

б) кои целосно или главно се однесуваат на одолжувањето.

Член 3

ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА И НАДОМЕСТОК

1. Инвестициите не смеат да бидат експроприрани, национализирани ниту да бидат предмет, директно или индиректно, на мерки со слично значење, освен во случај ако тие мерки се преземени во јавен интерес, на неискористивајќа основа, со неодољива неопходност на одреден и ефективен надомест, по законска постапка и општите правила за третман дадени во член 2 на овој Договор.

2. Надоместокот ќе биде еднаков на пазарната вредност на експроприраните инвестиции непосредно пред да е извршена или објавена експроприацијата. Надоместокот ќе се исплати без неопходно одложување и ќе може слободно да се пренесува според условите од член 4 точка 2 на овој Договор.

3. Инвеститорите на едната договорна страна кои трпат штета во инвестициите на територијата на другата договорна страна заради војна, востание, граѓански немири или други слични настани ќе имаат право на надоместок на штета од другата договорна страна според условите кои не можат да се понеповолни од оние кои се даваат на сопствениите инвеститори односно на инвеститорите од трети држави, односно според најповољните услови за овој вид на штети.

Член 4

РЕПАТРИЈАЦИЈА И ПРЕНОС

1. Секоја договорна страна со добра воља ќе ги дозволи сите преноси врзани за инвестициите, да се вршат слободно и без неразумно задоцнување во и надвор од нејзината територија. Ваквите трансфери ќе вклучуваат:

а) приходи,

б) средства стекнати од продажба или од ликвидација на сите или на дел од инвестициите,

в) надоместоци во согласност со член 3 на овој Договор,

г) отплата на главница и камати кои потекнуваат од заеми кои се врзани за инвестиции,

д) плати, наемнини и други видови на наградувања што ги примаат државјаните од едната договорна страна кои на територијата од другата договорна страна стекнале соодветни работни дозволи во врска со инвестициите,

ѓ) исплати извршени по основ на инвестиционен спор.

2. Преносите на средства ќе се извршат во било која конвертибилна валута, според важечкиот курс на денот на вршењето на преносот на средства, освен ако поинаку не се договорот инвеститорот и страната-домаќин, под услов да се намирани сите финансиски обврски кон страната-домаќин.

Член 5

СУБРОГАЦИЈА

1. Ако инвестицијата на инвеститорот од едната договорна страна е осигурена против некомерцијални ризици според систем уреден со закон, секоја суброгација на осигурителот која произлегува од условите на договорот за осигурување ќе биде признаена од другата договорна страна.

2. Осигурувачот нема да може да остварува права кои инвеститорот не може да ги остварува.

3. Споровите помеѓу едната договорна страна и осигурителот ќе се решаваат во согласност со одредбите од член 7 на овој Договор.

Член 6

ДЕРОГАЦИЈА

Правата од овој договор нема да ги намалат:

а) закони и прописи, административната пракса или постапки или административните или вон-судски одлуки на било која договорна страна,

б) меѓународни законски обврски, или

в) обврски преземени од било која договорна страна, вклучувајќи ги и обврските содржани во договор за инвестиции или за одобрување на инвестиции, со кои, за слични ситуации се одобруваат инвестиции или се поврзани со активности кои имаат поповолен третман отколку договорениот со овој Договор.

Член 7

РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ МЕЃУ ЕДНАТА ДОГОВОРНА СТРАНА И ИНВЕСТИТОРИТЕ НА ДРУГАТА ДОГОВОРНА СТРАНА

1. Во случај на спор меѓу едната договорна страна и инвеститор на другата договорна страна, инвеститорот е должен за постоењето на таквиот спор писмено да ја извести другата договорна страна, вклучувајќи детални информации. Колку што е тоа можно, инвеститорот и заинтересираната договорна страна ќе настојуваат да ги решат овие спорови преку советувања и спогодбено.

2. Во случај кога спорот не може да се реши на овој начин во рок од шест месеци од денот на писменото известување од точка 1, спорот може да продолжи, по одлука на инвеститорот, да се решава пред:

а) Меѓународниот центар за решавање на инвестициони спорови (ICSID) во согласност со Конвенцијата за решавање на инвестициони спорови меѓу држави и државјани на други држави,

б) ad hoc арбитражен суд во согласност со арбитражните правила на Комисијата за меѓународното трговско право на ООН (UNCITRAL),

в) Арбитражниот суд на Париската меѓународна трговска комора,

г) судот на страната-домаќин, која е страна во спорот. Кога инвеститорот го повел спорот пред тој суд, инвеститорот може да користи само една од постапките за разрешување на спорот пред институциите од точките "а", "б" или "в" од овој член, доколку судот не донесе пресуда во рок од една година.

3. Арбитражната одлука е конечна и задолжителна за двете страни во спорот. Секоја договорна страна е должна да ја изврши арбитражната одлука според прописите на националното право.

Член 8

РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ ПОМЕГУ ДОГОВОРНИТЕ СТРАНИ

1. Договорните страни ќе настојуваат, совесно и во дух на соработка, да изнајдат брзо и непристрасно решение за меѓусебните спорови во врска со толкувањето или примената на овој Договор. Во оваа смисла, договорните страни се согласуваат да стапат во директни и содржајни преговори за да донесат соодветни решенија. Доколку договорните страни не можат да постигнат спогодба за спорните прашања во рок од шест месеци од денот на започнување на спорот, за тие прашања ќе одлучува, врз основа на барање од било која договорна страна, арбитражен суд составен од три члена.

2. Во рок од два месеца од приемот на барањето, секоја договорна страна ќе именува по еден арбитер. Двајцата арбитражи ќе именуваат трет арбитер за претседател, кој мора да биде државјанин на трета држава. Ако едната договорна страна не именува арбитер во рок од два месеца, арбитер на барање на другата договорна страна ќе именува претседателот на Меѓународниот суд на правдата.

3. Ако именуваните арбитражи не можат да се согласат за избор на претседател во рок од два месеци од нивното именување, ќе го именува на барање на било која договорна страна претседателот на Меѓународниот суд на правдата.

4. Ако во случај од точките (2) и (3) на овој член, претседателот на Меѓународниот суд на правдата е спречен во вршењето на својата функција или ако е државјанин на една од договорните страни претседателот ќе го именува потпретседателот, а во случаите на негова спреченост или припадност на една од договорните страни претседателот ќе го именува најстарниот судија на Судот кој не е државјанин ниту на една од договорните страни.

5. Судот во рок од три месеца од денот на именувањето на претседател треба да ја одреди постапката која ќе биде конзистентна со

одредбите на овој Договор. Во одсуство на ова усогласување, претседателот на Меѓународниот суд на правдата на барање на судот ќе ја одреди постапката, имајќи ги во предвид општо прифатените правила за водење на меѓународна арбитражна постапка.

6. Доколку не се договори поинаку, сите поднесоци и раправи треба да се завршат во рок од осум месеци од датумот на именувањето на претседателот и судот ќе донесе одлука во рок од два месеца од датумот на последните поднесоци или од денот на последната расправа, односно на подоцнежниот датум. Арбитражниот суд ќе ги донесе своите одлуки, кои ќе бидат крајни и обврзувачки, со мнозинство на гласови.

7. Трошоците направени од страна на претседателот, другите арбитри и останатите трошоци врзани за водењето на постапката ќе бидат сразмерно платени од страна на договорните страни. Судот може да одлучи и за поинаква распределба на трошоци.

8. Спорот нема да се води пред Меѓународниот арбитражен суд според одредбите на овој член, ако истиот спор веќе се води пред друг меѓународен арбитражен суд според одредбите на член 7 од овој Договор и сепушто е во постапка пред тој суд. Со ова нема да се загрозат директните и содржајните преговори кои се водат меѓу двете договорни страни.

Член 9

ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

1. Овој Договор влегува во сила со денот на разменувањето на инструментите за ратификација. Тој останува во сила за период од десет години се додека не се откаже во согласност со точка 2 од овој член. Тој ќе се применува на постоечките инвестиции кои сега се изведуваат, како и на инвестициите кои ќе се извршат или ќе се стекнат по неговото влегување во сила.

2. Било која од договорните страни може, најдоцна една година пред истекнување на важноста на Договорот писмено ја извести другата договорна страна, да го откаже овој Договор на крајот на првиот десет-годишен период или на кој друг датум потоа.

3. Со писмен договор меѓу двете договорни страни може да се измени и дополни содржината на одредбите на овој Договор. Секое изменување и дополнување на Договорот влегува во сила откако едната договорна страна писмено ќе ја извести другата дека таа ги има исполнето сите услови за влегување во сила на тие измени и дополнувања.

4. Во однос на инвестициите извршени или стекнати пред откажувањето на Договорот и за инвестиции за кои, по друг основ, се применува овој Договор, одредбите од сите други членови на овој Договор ќе се применуваат за наредните десет години од денот на откажувањето на овој Договор.

Како потврда за она што се спогодија, ополномоштените претставници го потпишаа овој Договор.

Овој Договор е составен во Скопје на ден 14.07.1995 год., во три истоветни примероци на турски, македонски и англиски јазик.

Во случај на различно толкување ќе се применува англискиот текст.

**ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА**

**ЗА ВЛАДАТА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Ердал Инени
Министер за надворешни работи

Стево Црвенковски
Министер за надворешни работи